

писана земѣж-тж; и така раздалечь-ть между двѣ-тѣ точки или мѣста ся показва съ дължинж-тж на джгж (часть оть обржчъ), която ся съдръжава между тия точки.

Дължинж-тж на джгж показватъ обыкновено съ броя на стъпени (градуси), що ся съдръжатъ въ неж. Стъпень е $\frac{1}{360}$ часть оть венчжж-тж околность. Разбирася, че стъпень оть голѣмо търкало е по-голѣмъ оть стъпена на по-малко търкало. Стъпень-ть на равноденника (еще така и стъпень-ть на пладника) има дължинж 15 нѣмскы или земеписны мили. *)

Пладници. За да ся измѣри раздалечь-ть оть равноденника камъ сѣверъ и камъ югъ, прѣкарватъ обржчи не по посокжж-тж на равноденника, нъ прѣзъ два-та полюса. **) Тия обржче наричатъ *пладници*, защото тии минуватъ прѣзъ оныя мѣста, дѣто въ едно врѣмя бива пладнѣ.

Всякой пладникъ, като полувалякъ, има 180 стъпени, а стъпени-ти ся броятъ оть равноденника камъ сѣверъ и камъ югъ, оть 0 до 90. На исписаны-ты харты полуваляци стран. 18. Венчжж-ти пладници сж раздѣлени съ *успорядны обржчи* на 6 части по 30 стъпени въ всякож часть, а цифры-ты 0, 30, 60, 90, показватъ въ стъпени-ты раздалечь-ть на тия успорядны обржчи оть равноденника камъ сѣверъ и камъ югъ, спорядъ както сж прияли да броятъ тоя раздалечь (или, както казватъ, да бѣлѣжатъ широчинжж-тж на мѣста-та) въ всякож странжж отдѣлно, на сѣвернж широчина и южнж широчинж. Така ако е казано за нѣкое мѣсто, че лѣжи подъ $23\frac{1}{2}^{\circ}$ с. ш. или 25° ю. ш., то ще рече, че мѣсто-то, за

*) Една нѣмска миля има близо два часа раздалечь.

**) Ако искаме да ся прѣдставимъ безъ земный валякъ посокжж-тж на успорядны-ты и полярны-ты обржчи, можемъ да земемъ какво да е валчесто тѣло, напр ябълка или дыня, и, като забѣлѣжимъ положение-то на полюсы-ты съ тель или съ шило, което трѣбва да прободе прѣзъ срѣдъжж-тж (срѣдоточие-то) тѣло-то, не е мѣчно веке да ся забѣлѣжатъ и пладници-ты съ конецъ, като ся прѣхвърля всякой пжть конецъ-ть прѣзъ шило-то (полюса). Равноденникъ-ть може да ся покаже по сѣщий начинъ. Нъ по-добрѣ е да ся разрѣже напр. ябълкжж-тж на двѣ равны половини. Тогава по изгледа на двѣ-тѣ половини ще ся види добрѣ, че успорядны-ты обржче не сж еднакы, а пладници-ти сж равни помежду си, и на равноденника.